

למה חוגגים מתן תורה... שנכשל?/יהושע גרינשטיין

(א) הקדמה

שמות פרק י"ט-כ - ויאמר יקנוק אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך ואמינו לעולם והיו נכנים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד יקנוק לעיני כל העם על הר סיני... והיה ביום השלישי בהית הבקר והיה קלת וברקים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד... ויצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר: וידבר אלהים, את כל-הדברים האלה לאמר. אנכי יהוה אלהיך... וכל-העם ראים את-הקולות ואת-הלפידים, ואת קול השפר, ואת-ההר, עשן; וירא העם וינעו, ויעמדו מרחק.

(ב) אסור לשכוח

דברים ז'ט-י - השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך: **יום אשר עמדת לפני יקוק אלהיך בחרב** באמר יקוק אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון:

<p>רמב"ן (שם) - אבל הכתוב הזה לפי דעתי מצות לא תעשה... כי כאשר אמר שזוהר בכל המצות ונשמור החוקים והמשפטים לעשותם, חזר ואמר "רק אני מזהירך מאד להשמר ולשמור עצמך מאד מאד לזכור מאין באו אליך המצות, שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו שם עיניך; הקולות והלפידים את כבודו ואת גדלו, ודבריו אשר שמעת שם מתוך האש, ותודיע כל הדברים אשר ראו עיניך במעמד הנכבד ההוא לבניך ולבני בניך עד עולם. ופירש הטעם כי השם עשה המעמד ההוא, כדי שתלמדו ליראה אותו כל הימים ואת בניכם תלמדון לדורות עולם.</p> <p>שכחת הלאוין לדעת הרמב"ן [השכחה מן הרב במצות לא תעשה ב'] - המצוה השני שנמנענו- שלא נשכח מעמד הר סיני ולא נסיר אותו מדעתנו, אבל יהיו עינינו ולבנו שם כל הימים, והוא אמרו יתעלה "השמר לך ושמור נפשך מאד...</p>	<p>רש"י (שם) - אז כשלא תשכחו אותם ותעשום על אמתתם תחשבו חכמים ונבונים ואם תעוותו אותם מתוך שכחה תחשבו שוטים: ראייה; מסכת אבות ג/ח - כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו, שנאמר: "רק השמר לך ושמור נפשך .. יכול אפילו תקפה עליו משנתו! תלמוד לומר "ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך" - הא אינו מתחייב בנפשו עד שישב ויסירם מלבו.</p>
---	--

(ג) שבועיים/שלוש אח"כ... שמות פרק ל"ב-ל"ד

(א) וירא העם כי ביש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו **קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו** ... ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו **אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים**: (ה) וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג ליקנוק מחר: (ו) וישפיו ממחרת ויעלו עלת וישאו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקמו לצחק: פ (ז) וידבר יקנוק אל משה... (ח) סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה... והיה כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלף מידו מידיו **את הלחת וישבר אתם** תחת ההר: א ויאמר יהוה אל-משה, **פסל-לך שני-לחת אבנים כראשנים**; וכתבתי, על-הלחת, את-הדברים, אשר היו על-הלחת הראשנים אשר שברת. ב והיה נכון, לבקר; ועלית בבקר אל-הר סיני, ונצבת לי שם על-ראש ההר. **ג ואיש לא-יעלה עמך, וגם-איש אל-ירא בכל-ההר**; ... וירד יהוה בענן, ויתיצב עמו שם; ויקרא בשם, יהוה. ו יעבר יהוה על-פניו, ויקרא, ... ויאמר, הנה אנכי כרת ברית, נגד כל-עמך אעשה נפלאות, אשר לא-נבראו בכל-הארץ ובכל-הגוים; וראה כל-העם אשר-אתה בקרב את-מעשה יהוה, כי-נורא הוא, אשר אני, עשה עמך.

(ד) חג מתן תורתנו?

שולחן ערוך [או"ח תצ"ד/א] - ביום חמישים לספירת העמר הוא חג השבועות. וסדר התפלה כמו ביום טוב של פסח, אלא שאומרים "את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו".

ה) מושלם=במילון בלבד!

- **יומא כ"ב עמוד ב'** - אמר רב יהודה אמר שמואל: מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול? מפני שלא היה בו שום דופי. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוּצדק: אין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו, שאם תזוח דעתו עליו - אומרין לו: חזור לאחורידך.
- **מגילה י"ז עמוד ב'** - מה ראו לומר גאולה בשביעית? - אמר רבא: מתוך שעתידין ליגאל בשביעית... והאמר מר: בששית - קולות, בשביעית - **מלחמות**, במוצאי שביעית בן דוד בא. - **מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא** .
- **סנהדרין צ"ח עמוד א'** - ואמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר [יחזקאל ל"ו] ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשארו לעמי ישראל
ויקרא כ"ו/ל"ב - והשמתי אני את הארץ ושממו עליה איביכם הישבים בה:
רש"י [ס] - זו מדה טובה לישראל, שלא ימצאו האויבים נחת רוח בארצם, שתהא שוממה מיושביה:
המהרש"א [סנהדרין ס] - ... לפי שכל זמן שאין ישראל על אדמתם, אין הארץ נותנת פירותיה כדרכה, אבל כשתחזור ליתן פירותיה = זהו קץ מגולה שקרב לבא זמן גאולה שיחזרו ישראל על אדמתן.

מצע הבחירות של הרשימה הדתית המשותפת לבחירות לכנסת הראשונה, 1949, חתום ע"י הגר"י הרצוג, הגרש"ז איורבך, ר' יחזקאל סרנא, ר' צבי פסח פרנק ועוד [מתוך ספרו של הרב מנחם כשר, "התקופה הגדולה", עמ' 374-378].

נודה לה' על שזכינו ברוב רחמיו לראות את הנצנים
הראשונים של האתחלתא דגאולה עם הקמתה של
מדינת ישראל.

משנה ברכות ט/א - נכנס לכרך... נותן הודאה על שעבר וצועק על העתיד

ירושלמי יומא ג/ב - רבי חייא רובא, ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה. ראו אילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רובה לרבי שמעון בן חלפתא בר ר': **כך היא גאולתן של ישראל; בתחילה קימעא קימעא. כל שהיא הולכת = היא הולכת ומאיר....**

הרמב"ם [הלכות מגילה וחנוכה ג/א-ג] - בבית שני, כשמלכי יון גזרו גזרות על ישראל, ובטלו דתם... עד שריחם עליהם אלהי אבותינו, והושיעם מידם והצילם... וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתים שנים, **עד החורבן השני**. ... ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור במקדש אלא פך אחד ולא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים עד שכתשו זיתים והוציאו שמן טהור. **ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת ימים האלו שתחלתן כ"ה בכסליו ימי שמחה והלל...**

ו) אזהרה לעתיד

מסכת סנהדרין צ"ד עמוד א' - ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה; "רבש"ע; ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו [רש"י] - **שניצל מסנחריב, ונתרפא מחליו**] ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח?" לכך נסתתם.